

᾽Οσίου Νικοδήμου
᾽Αγιορείτου

᾽Ερμηνεία
εἰς τὴν Ἐνάτην ᾽Ωδὴν
τῆς Παρθένου καὶ Θεοτόκου Μαρίας

Μέρος Β΄.

«Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον»

(Λουκ. α΄ 46)

Μὲ **τρία** πράγματα ἐμεγάλυνεν ἡ Παρθένος Μαρία τὸν Κύριον. **ΠΡΩΤΟΝ**, μὲ **νοήματα** μεγάλα καὶ ὑψηλὰ καὶ ἄξια τῆς τοῦ Θεοῦ μεγαλειότητος· διότι Αὐτὴ εἰς ὅλην Της τὴν ζωὴν, καὶ μάλιστα κατὰ τὸ διάστημα ἐκεῖνο τῶν δώδεκα χρόνων, κατὰ τὸ ὅποιον εὐρίσκετο μέσα εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, εἰς ἄλλο δὲν ἔκατεγίνετο καὶ ἐσχόλαζε, παρέξ εἰς τὴν *θεωρίαν*, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, *θεοπτίαν* τοῦ Θεοῦ.

Ἐπερὶ τὴν γὰρ πάσης μικροπρεποῦς θεωρίας τῶν τοῦ κόσμου γηϊνῶν πραγμάτων γενομένη, καὶ πάντων ὁμοῦ αἰσθητῶν τε καὶ

νοπτῶν ὑπερναβαῖσα· ἀλλὰ καὶ πασῶν τῶν τῆς ψυχῆς δυνάμεων, τῆς αἰσθήσεως, λέγω, καὶ φαντασίας καὶ δόξης καὶ τῶν τῆς διανοίας διαφόρων συλλογισμῶν, μὲ μόνον τὸν νοῦν ἀνιδέως καὶ ἀσχηματίστως ἐπέβαλε τῇ *θεωρίᾳ* τοῦ Θεοῦ, ὡσὰν ἕνας ἀσώματος Ἄγγελος, καθὼς ὑψηγορεῖ περὶ Αὐτῆς ὁ τῆς Θεσσαλονίκης Γρηγόριος ἐν τῷ *εἰς τὰ Εἰσόδια Α΄ Λόγῳ* αὐτοῦ· μόνη καὶ μόνον τὸν Θεὸν θεωροῦσα, καὶ μόνη παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ θεωρουμένη· μόνη καὶ μόνον τὸν Κύριον μεγαλύνουσα, καὶ μόνη παρὰ μόνου τοῦ Κυρίου μεγαλυνομένη· μόνη καὶ μόνου τοῦ Κυρίου ἐρῶσα, καὶ μόνη παρὰ μόνου τοῦ Κυρίου ἐρωμένη.

Καὶ ἄν ὁ θεοφόρος καὶ μέγας φιλόσοφος Μάξιμος, ἐρμηνεύων τὸ «ἐν τῷ Ἰσραὴλ μέγα τὸ ὄνομα αὐτοῦ» (Ψαλμ. οε΄ 2), εἶπεν ὅτι «ὁ θεωρητικὸς κατανοῶν τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ, ἀξίως αὐτὸν μεγαλύνει».

Ποῖος ἄλλος, ἐστάθην θεωρητικώτερος καὶ διαβατικώτερος τῆς Θεοτόκου ἐν ταῖς τοῦ Θεοῦ ὑψηλαῖς θεωρίαις; ἢ ποῖος ἄλλος, εἴτε Ἄγγελος, εἴτε ἄνθρωπος περισσότερο ἀπὸ Αὐτὴν κατενόησε τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ; βέβαια οὐδεὶς.

Λοιπὸν ἔπεται, ὅτι καὶ οὐδεὶς ἄλλος, τόσον ἀπὸ τοὺς Ἄγγελους, ὅσον καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἐδυνήθη ἀξίως νὰ μεγαλύνῃ τὸν Θεόν, καθὼς τὸν ἐμεγάλυνεν ἡ Θεοτόκος.

Ὅθεν καὶ ὁ ἀνωτέρω τῆς Θεσσαλονίκης Γρηγόριος ὑψηλῶς καὶ μεγαληγόρως εἶπεν, ὅτι ἡ Θεοτόκος μέσα εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων ἰσάγγελον καὶ θεοειδῆ ζῶσα ζωήν, ἐπενόησε μίαν *πραξίν νοεράν*, πολλῶ μείζονα οὕσαν τῆς θεωρίας τῶν παλαιῶν σοφῶν, καὶ ἠξιώθη μιᾶς *θεωρίας*, τόσον ἀνωτέρας καὶ ὑπερτέρας τῆς τῶν παλαιῶν θεωρίας, ὅσον εἶναι ἀνωτέρα τῆς φαντασίας ἢ ἀλήθεια.

Διὰ μέσου γὰρ τῆς τοῦ νοῦς εἰς ἑαυτὸν ἐπιστροφῆς καὶ προσοχῆς καὶ θείας καὶ παντοτεινῆς προσευχῆς, ἐνωθεῖσα ὅλη διόλου μὲ τὸν ἑαυτὸν Της, ὑψώθη ἐπάνω ἀπὸ κάθε εἶδος καὶ σχῆμα, καὶ ἔτσι κατεσκεύασε μίαν καινούριαν στράταν εἰς τοὺς Οὐρανοὺς, δηλαδὴ τὴν *νοητὴν* (διὰ νὰ τὴν ὀνομάσω ἔτσι) *σιωπὴν*· εἰς ταύτην γὰρ προσκολλήσασα τὸν νοῦν Της, ἀναβαίνει ἐπάνω ἀπὸ ὅλα τὰ κτίσματα καὶ βλέπει δόξαν Θεοῦ τελειότερον ἀπὸ τὸν Μωϋσῆν, καὶ ὀρᾷ θείαν χάριν, ἥτις δὲν καταλαμβάνεται τελείως ἀπὸ τὴν αἴσθησιν, ἀλλὰ εἶναι ἕνα ἱερὸν καὶ χαριέστατον θέαμα μοναχῶν τῶν καθαρῶν ψυχῶν καὶ Ἀγγέλων.

Ταύτην δὲ τὴν νοερὰν πράξιν καὶ θεωρίαν ἡ Θεοτόκος ἐφεῦ-
ρεν ἀπὸ λόγου Της καὶ εἰργάσθη καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα παρέ-
δωκεν.

Ὅλα ταῦτα εἶναι λόγια τοῦ ἰδίου Γρηγορίου Θεσσαλονίκης,
περιεχόμενα μὲν εἰς τὸν *Α΄ Λόγον τῶν Εἰσοδίων*, μεταφρασμένα
δὲ εἰς τὸ ἀπλοῦν.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ, ἐμεγάλυε τὸν Κύριον ἡ Παρθένος μὲ **λόγια**
μεγάλα, μὲ **λόγια** ὑψηλὰ καὶ μὲ **λόγια** τῇ θείᾳ Μεγαλειότητι
πρέποντα, διότι ὅλη Της ἡ ζωὴ δὲν ἦτον ἄλλο, παρὰ μίαν δοξο-
λογία Θεοῦ· καὶ εἰς τὸ στόμα Της δὲν εὐρίσκετο ἄλλο, εἰμὴ τὰ
μεγαλεῖα καὶ ἡ ὑπερύψωσις καὶ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ· ὥστε ὅπου, ἡ
φωνὴ καὶ ὁ λόγος Αὐτῆς ἦτον πάντοτε ἐν μεγαλοπρεπείᾳ, κατὰ
τὸν Δαβίδ· κατ' ἐξοχὴν δὲ καὶ μάλιστα μὲ τὰ λόγια τῆς Ὁδοῦς
ταύτης ἐμεγάλυεν ἡ Παρθένος τὸν Κύριον:

- διότι ὀνομάζει Αὐτὸν δυνατὸν καὶ παντοδύναμον·
- διότι καλεῖ τὸ ὄνομά Του ἅγιον καὶ πανάγιον·
- διότι κηρύττει τὸ ἔλεός Του ἐκχεόμενον εἰς ὅλας τὰς γενεὰς
τῶν ἀνθρώπων, καὶ
- διότι ὁμολογεῖ Αὐτόν, καθαιροῦντα μὲν τοὺς ὑπερνηφάνους
καὶ δυνάστας, ὑφοῦντα δὲ τοὺς ταπεινοὺς, ἐμπιπλῶντα τοὺς πει-
νασμένους, ἐξαποστέλλοντα κενοὺς τοὺς πεπλουτισμένους, ἀντι-
λαμβάνομενον τοῦ Ἰσραὴλ καὶ πληροῦντα, ἃ ἐλάλησε πρὸς τὸν
Ἀβραὰμ καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ.

Ὅλα γὰρ αὐτὰ μεγαλύνουσι τὸν Κύριον καὶ πλατύνουσι τὴν
δόξαν Αὐτοῦ καὶ Κυριότητα.

ΤΡΙΤΟΝ δὲ καὶ τελευταῖον, ἐμεγάλυεν ἡ Παρθένος τὸν Κύ-
ριον μὲ **ἔργα** μεγάλα, μὲ **ἔργα** ὑψηλὰ καὶ μὲ **ἔργα** τῆς θείας
μεγαλειότητος ἄξια.

Διότι, Αὐτὴ μὲ τὴν ὑπὲρ ἀνθρωπον καὶ ἰσάγγελον ζωὴν, ὅπου
ἔζησε δώδεκα ὀλοκλήρους χρόνους μέσα εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἀγίων
καὶ μὲ τὴν ἄκραν καὶ ὑπερφυσικὴν Αὐτῆς καθαρότητα, ἠξιώθη
νὰ γίνῃ Μήτηρ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Ἐκ δὲ τούτου, τίς λόγος δύναται νὰ παραστήσῃ πόσον ἡ Παρ-
θένος ἐμεγάλυε τὸν Κύριον καὶ πόσον ἐπλάτυνε τὴν Κυριότητα
καὶ Βασιλείαν Αὐτοῦ;

Ὅσον γὰρ περισσοτέρους ἀνθρώπους ἐπιστρέψῃ τινὰς εἰς τὸν

Θεόν, τόσον περισσότερο μεγαλύνει καὶ πλατύνει τὴν Κυριότητα τοῦ Θεοῦ.

Ποῖον γὰρ ἄλλο κτίσμα ἐπέστρεψε περισσοτέρους ἀνθρώπους εἰς τὸν Θεόν, ἔξω ἀπὸ τὴν Θεοτόκον, ἥτις διὰ μέσου τοῦ ἀσπόρου Τόκου Τῆς ἐτράβηξεν ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς εἰς τὴν θεογνωσίαν καὶ τὰ ὑπέταξεν εἰς τὴν Βασιλείαν καὶ Κυριότητα τοῦ Θεοῦ;

Ὅθεν, ὅλοι οἱ Ἄγγελοι, οἱ ἔχοντες τὴν ἐπιστασίαν τῶν Ἐθνῶν, κατὰ τὴν Ἰδὴν τοῦ Μωϋσέως: «*ἔστησεν ὅρια ἔθνῶν κατὰ ἀριμὸν Ἀγγέλων Θεοῦ*» (Δευτ. λβ' 8), δὲν ὑπέταξαν τόσους ἀνθρώπους εἰς τὸν Θεόν, οὐδὲ ἐμεγάλυναν τόσον τὴν Κυριότητα τοῦ Θεοῦ, ὡσὰν μόνη ἡ Θεοτόκος.

Καὶ ὅλοι οἱ Ἀπόστολοι, ὁποῦ ἀπεστάλθησαν διὰ νὰ μαθητεύσουν ὅλα τὰ ἔθνη, δὲν ἔσωσαν τόσας ψυχὰς ἀνθρώπων, οὔτε ἐπλάτυναν τόσον τὴν Βασιλείαν τοῦ Κυρίου, καθὼς μόνη ἡ Θεοτόκος.

Αὐτὴ γὰρ ἔγινεν αἰτία, ὁποῦ ἐμεγάλυνεν, ἐπλάτυνε καὶ αὔξησεν ἡ Κυριότης καὶ ἐξουσία τοῦ Κυρίου· ὄχι μόνον εἰς τοὺς Ἰουδαίους, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς· ὄχι μόνον εἰς τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Οὐρανόν· ὄχι μόνον εἰς τὸν Οὐρανόν, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἐν Οὐρανῷ Ἄγγελους.

Καθότι Αὐτὴ μόνη ἐστάθη *μεθόριον* Κτίστου καὶ κτίσεως, κατὰ τὸν Θεσσαλονίκης Γρηγόριον· καὶ τὸν μὲν Θεὸν ἐποίησεν Υἶδν ἀνθρώπου, τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἐποίησεν Υἱοὺς Θεοῦ, τοὺς δὲ Ἄγγελους ἀπέδειξεν ἀτρέπτους εἰς τὸ κακόν, καὶ μειζόνων χαρισμάτων αὐτοὺς ἠξίωσεν⁶.

* * *

ΚΑΙ ὁ μὲν Δαβίδ, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἦτον ἀρκετὸς νὰ μεγαλύνῃ μόνος τὸν Κύριον, προσκαλεῖ ὅλους τοὺς πρᾶεις καὶ ἀγίους νὰ συμβοηθήσουν αὐτῷ εἰς τὸ μέγα ἔργον τοῦτο, λέγων πρὸς αὐτοῦς: «*μεγαλύνετε τὸν Κύριον σὺν ἐμοί*» (Ψαλμ. λγ' 4)· ἡ δὲ Θεοτόκος, αὐταρκεστάτη οὔσα εἰς τὸ μέγα τοῦτο κατόρθωμα, καθὼς Μήτηρ Θεοῦ, μόνη Αὐτὴ ἀφ' ἑαυτῆς μεγαλύνει τὸν Κύριον, χωρὶς νὰ χρειασθῇ τὴν συνεργίαν τῶν ἀνθρώπων.

Καὶ δικαίως τοῦτο λέγει· διότι, ἂν ὅλα τὰ ἔργα καὶ κτίσματα τόσον αἰσθητά, ὅσον καὶ νοητὰ μεγαλύνουσι τὸν Ποιητὴν τους μὲ τὴν σοφίαν καὶ τὸ μέγεθος καὶ κάλλος καὶ μὲ τὰς ἄλλας

φυσικὰς τελειότητας, μὲ τὰς ὁποίας ἐδημιουργήθησαν: «ὡς ἐμεγαλύνθη, ψοσί, τὰ ἔργα σου, Κύριε· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας» (Ψαλμ. ργ' 24), πόσω μᾶλλον ἢ Παρθένος εἶναι ἀξία νὰ μεγαλύνῃ τὸν Κύριον, ὄχι μόνον μὲ τὰς φυσικὰς καὶ ἐπικτήτους τελειότητας, ὅπου Τῆ ἐχαρίσθησαν, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον μὲ τὰς ὑπερφυσικὰς καὶ θείας, μὲ τὰς ὁποίας ἔγινεν ὅλου τοῦ κόσμου κόσμος καὶ ὅλης τῆς κτίσεως στολισμὸς καὶ καλλονὴ Ἀγγέλων τε καὶ ἀνθρώπων;

Ταύτας [τὰς τελειότητας] γὰρ ὅποιος θεωρήσῃ μὲ μίαν προσεκτικὴν θεωρίαν, εὐθὺς κινεῖται εἰς τὸ νὰ μεγαλύνῃ καὶ νὰ δοξάζῃ τὸν Κύριον, ὅπου τόσον Αὐτὴν ἐχαρίτωσεν.

* * *

ΚΑΘΩΣ δὲ ἐμεγάλυνεν ἢ Θεοτόκος τὸν Κύριον καὶ τὴν Κυριότητα τοῦ Κυρίου, ἔτσι ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐσμίκρυνε τὸν διάβολον καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ διαβόλου· διότι ἐξωλόθρευσε τὴν βασιλείαν του, διότι ἀφάνισε τὴν εἰδωλολατρείαν του καὶ διότι ἐσῆκωσε ἀπὸ αὐτὸν τὴν τιμὴν ἐκείνην καὶ δόξαν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐτιμᾶτο καὶ ἐδοξάζετο πρὸ τῆς Θεοτόκου, ὡσὰν βασιλεὺς καὶ κοσμοκράτωρ καὶ ἐλατρεύετο ὡσὰν θεὸς ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου.

Καὶ τοῦτο [ἢ σμίκρυνσις τοῦ διαβόλου] ἦτον κατὰ πάντα λόγον δικαίου ἀκόλουθον· διότι, καθὼς ἢ προμήτωρ Εὐα ἐσμίκρυνε μὲν τὸν Κύριον καὶ τὴν Κυριότητα Αὐτοῦ διὰ μέσου τῆς παρακοῆς, ἐμεγάλυνε δὲ τὸν διάβολον καὶ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ, ἔτσι ἔπρεπεν ἐκ τοῦ ἐναντίου ἢ θυγάτηρ τῆς Εὐας Μαρία, νὰ μεγαλύνῃ μὲν τὸν Κύριον καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Κυρίου, διὰ μέσου τῆς πρὸς Αὐτὸν ὑπακοῆς, νὰ σμικρύνῃ δὲ τὸν διάβολον καὶ τὴν βασιλείαν τοῦ διαβόλου, ἵνα ἢ θυγάτηρ ἰατρεύσῃ τῆς προμήτορος Αὐτῆς τὸ παράπτωμα.

Καὶ καθὼς ἄρχισεν ἢ ἁμαρτία καὶ τὰ κακὰ ἀπὸ γυναῖκα, οὕτω πάλιν ἀπὸ γυναῖκα νὰ ἀρχίσῃ ἢ ἀρετὴ καὶ τὰ καλά, κατὰ τὸν Ὀριγένην, λέγοντα: «ὡσπερ ἤρξατο ἢ ἁμαρτία ἀπὸ γυναικός, οὕτω καὶ τὰ ἀγαθὰ ἀπὸ γυναικὸς ἤρξατο»^{7,7α}.

* * *

ΑΡΜΟΖΕΙ τὸ ρητὸν τοῦτο καὶ εἰς ἐσένα, Χριστιανέ, καὶ μάλιστα εἰς ἐσένα τὴν Χριστιανὴν γυναῖκα.

Διότι, ἐὰν καὶ ἐσὺ ἔχῃς μεγάλη **φρονήματα** περὶ Θεοῦ καὶ δὲν φρονῆς τὰ μικροπρεπῆ καὶ γήϊνα πράγματα, καθὼς εἶναι μάλιστα τὰ μάταια στολίδια καὶ οἱ καλλωπισμοὶ τῶν ἱματίων, μιμεῖσαι τὴν Θεοτόκον καὶ μεγαλύνεις τὸν Κύριον.

Ἐὰν καὶ σὺ δοξολογῆς τὸν Θεὸν μὲ **λόγια** θεολογικὰ καὶ μεγάλη καὶ φυλάττης τὸ στόμα σου ἀπὸ αἰσχρολογίας, μυθολογίας, ὕβρεις καὶ φλυαρίας· ἀλλὰ καὶ ἐὰν διὰ τοῦ **λόγου** σου ἐπιστρέφῃς τοὺς ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν, μιμεῖσαι τὴν Θεοτόκον καὶ μεγαλύνεις τὸν Κύριον καὶ πλατύνεις τὴν Βασιλείαν Αὐτοῦ.

Ἐὰν πράττης **ἔργα** θεάρεστα καὶ φυλάττης τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου καὶ ἀξίως πολιτευόμενος τῆς κλήσεως τοῦ Εὐαγγελίου, λείπῃς ἀπὸ κάθε πονηρὰν πράξιν, μιμεῖσαι τὴν Θεοτόκον καὶ μεγαλύνεις τὸν Κύριον.

Ὅθεν εἶπεν ὁ Χρυσορρήμων:

«πῶς οὖν γίνεται μέγας ὁ ἀεὶ ὢν Θεός, καὶ μὴ δεόμενος προσθήκης; ὅταν οἱ ἀνακείμενοι Αὐτῷ βίον ἄριστον ἐπιδείξωνται· ὅταν καὶ διὰ ρημάτων, καὶ δι' ἔργων Αὐτὸν ἀνυμνῶσι, τότε μεγαλύνεται (ὁ Θεός), οὐκ Αὐτός τι προσλαμβάνων εἰς μέγεθος, ἀλλὰ τοῖς ἀγνοοῦσιν Αὐτὸν διὰ τῶν θεραπευόντων Αὐτὸν μέγας δεικνύμενος».

Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ὑπομένης τοὺς πειρασμούς, ὁπού σοι ἔρχονται μὲ μεγαλοψυχίαν καὶ μὲ ἀνδρεῖον φρόνημα, ἤξευρε ὅτι μεγαλύνεις τὸν Κύριον.

Ὅθεν λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος:

«μεγαλύνει τὸν Κύριον ὁ μέγαλρ διανοία καὶ γαύρω τῷ φρονήματι καὶ ἐπηρμένῳ, τοὺς ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας πειρασμοὺς ὑπομένων» (Ἑρμνεῖα εἰς τὸν Ἀγ' Ψαλμόν).

Ἐὰν δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου, ἔχῃς **νοήματα** καὶ λογισμοὺς μικροπρεπεῖς εἰς τὸν νοῦν σου, περὶ πλούτου, περὶ δόξης, περὶ ἡδονῶν καὶ περὶ τῶν γηϊνῶν πραγμάτων, ἤξευρε, ὅτι δὲν μιμεῖσαι τὴν Θεοτόκον, διότι μὲ αὐτὰ μικρύνεις τὸν Κύριον.

Ὅμοίως καὶ ἐὰν ἔχῃς εἰς τὸ στόμα σου [**λόγια** καὶ] φλυαρίας καὶ ματαιολογίας καὶ ἐὰν πράττης **ἔργα** ταπεινὰ καὶ ἀνάξια τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστιανικοῦ ἐπαγγέλματός σου, ἤξευρε ὅτι μὲ αὐτὰ ὅλα μικρύνεις τὸν Κύριον.

Καὶ διὰ τὰ εἰπῶ καθολικῶς, κατὰ τὰς κακίας καὶ τὰ πάθη, ὁποῦ ἀφίνεις καὶ σὲ κυριεύουν, ἔτσι σμικρύνεις τὸν Κύριον.

Ἔθεν, εἶπεν ὁ σοφὸς Ὁριγένης: «*σμικρύνει ἡ ψυχὴ τὸν Κύριον, ἀναλόγως κατὰ τὴν κακίαν τὴν ἐνυπάρχουσαν αὐτῇ*».

Ἔπεται Μέρος Γ'.

6. Ὅτι δὲ οἱ Ἄγγελοι ἔλαβον τὴν ἀτρεψίαν διὰ τῆς Θεοτόκου ἐκ τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Ἐνανθρωπήσεως, μαρτυρεῖ

• ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, εἰπὼν ἐν τῷ εἰς τὸ Πάσχα Λόγῳ: «*Σήμερον σωτηρία τῷ κόσμῳ, ὅσος τε ὁράτος, καὶ ὅσος ἀόρατος*»· σωτηρίαν γὰρ ὀνομάζει τοῦ ἀοράτου κόσμου, ἥτοι τὴν ἀτρεψίαν τῶν Ἀγγέλων εἰς τὸ κακόν, καθὼς ἐρμηνεύει ὁ τούτου Σχολιαστὴς Νικήτας·

• ὁ Δαμασκηνὸς Ἰωάννης, ἐν τῷ ἑαυτοῦ Θεολογικῷ, λέγων περὶ τῶν Ἀγγέλων, ὅτι «*νῦν ἐγένοντο πρὸς τὸ κακὸν ἀκίνητοι*»·

• ὁ Θεσσαλονίκης θεῖος Γρηγόριος ἐν τῷ εἰς τὴν Χριστοῦ Γέννησιν Λόγῳ·

• ὁ Ἰωσὴφ ὁ Βρυέννιος ἐν τῷ Λόγῳ εἰς τὸ Γενέσιον τῆς Θεοτόκου·

• καὶ Νικηφόρος ὁ Ξανθόπουλος, ἐρμηνεύων τό: «*Ἄγιῳ Πνεύματι πᾶσα ἀγαθοδωρία, ὡς Πατρὶ καὶ Υἱῷ συναστράπτει*» ἐν τοῖς Ἀναβαθμοῖς, τοῦ γ' Ἦχου, λέγει:

«Ἐλαβον καὶ γὰρ οἱ Ἄγγελοι τὸ μὴ παρατραπῆναι τοῦ λοιποῦ πρὸς τὰ χεῖρω τῇ τοῦ Χριστοῦ πρὸς ἡμᾶς ἐπιφανείᾳ, ἐν τῇ φύσει αὐτῶν τοῦτο πρότερον ἔχοντες, τὸ δυσκινήτους εἶναι πρὸς τὸ κακόν· ὡς γὰρ οἱ ἄνθρωποι τῇ τοῦ Χριστοῦ παρουσίᾳ τοῦ πτώματος ἀνεκλήθησαν· οὕτω καὶ ἡ τῶν Ἀγγέλων οὐσία τὸ μὴ παρατραπῆναι ἔτι, ἐνεργετήθη».

• Καὶ ὁ Θεοφόρος Μάξιμος:

«Ἐν τῷ Χριστῷ πέφυκεν ἡ τῶν αἰώνων ἀποπεράτωσις γίνεσθαι· καὶ ἡ στάσις τῶν κινουμένων, καθ' ἣν οὐδέν ἐστι τὸ παράπαν τρεπόμενον» (ἐν τῇ ἐξηκοστῇ Λύσει τῶν Ἀπόρων).

7. Μερικοὶ δὲ λέγουσι περιεργότερον, ὅτι δὲν εἶπεν ἡ Θεοτόκος: *μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Θεόν*, διότι τὸ Θεὸς ὄνομα εἶναι δηλωτικὸν τῆς τοῦ Θεοῦ φύσεως· ἡ δὲ θεία φύσις, ἀναλλοίωτος οὕσα καὶ μία καὶ ἡ αὐτὴ πάντοτε, οὔτε *μεγαλύνεται*, οὔτε *σμικρύνεται*.

Ἄλλ' εἶπε: *μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον*, διότι ἡ Κυριότης καὶ δεσποτεία τοῦ Θεοῦ *μεγαλύνεται* καὶ *σμικρύνεται*, καθότι τὸ **Κύριος** ὄνομα εἶναι ἀναφορικὸν καὶ σχετικὸν πρὸς τὰ δοῦλα κτίσματα.

Κύριος γάρ, τῶν δούλων λέγεται Κύριος· ὅθεν, ὁ Θεὸς πρὸ τῆς δημιουργίας τῶν κτισμάτων, δὲν ἐλέγετο Κύριος ἐνεργείᾳ, διότι δὲν ἦτον παρόντα καὶ τὰ δοῦλα κτίσματα, εἰμὴ μόνον δυνάμει· ἀφ' οὗ δὲ ἐκτίσθησαν τὰ δοῦλα κτίσματα, τότε εὐλόγως καὶ δικαίως λέγεται Κύριος τούτων.

Ἐπειδὴ δὲ κατὰ δύο τρόπους λέγεται ὁ Θεὸς *Κύριος τῶν Κτισμάτων*: ἢ φυσικῶς, καθὼς πάντα εἶναι δοῦλα τοῦ Θεοῦ κατὰ φύσιν καὶ αὐτοὶ οἱ ἄπιστοι καὶ ἀσεβεῖς, κατὰ τό: «*τὰ σύμπαντα δοῦλα σὰ*» (Ψαλμ. ριγ' 91)· ἢ προαιρετικῶς κατ'

οϊκείωσιν, καθὸ μόνοι οἱ θεραπεύοντες τὸν Θεὸν διὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς φυλακῆς τῶν ἐντολῶν, εἶναι δοῦλοι Θεοῦ· κατὰ τοῦτο ἡ Κυριότης καὶ Δεσποτεία τοῦ Θεοῦ *μεγαλύνεται καὶ σμικρύνεται*· μεγαλύνεται μὲν, ὅσον περισσότεροι ἄνθρωποι ὑποταχθοῦν προαιρετικῶς εἰς τὴν Δεσποτείαν Του· σμικρύνεται δέ, ὅσον ὀλιγώτεροι ἄνθρωποι ὑποτάσσονται εἰς αὐτήν.

(Ὅρα περὶ τούτου εἰς τὸ *Πολιτικὸν Θέατρον*, Κεφ. κη’).

7α. Σημ.ήμ.:

«Χαῖρε Κεχαριτωμένη ὁ Κύριος μετὰ Σοῦ». Οὐκέτι ὁ διάβολος κατὰ Σοῦ· ὅπου γὰρ τὸ πρῶτον ἔτρωσεν ὁ πολέμιος, ἐκεῖ τὴν ἔμπλαστρον ὁ ἰατρὸς ἐπιτίθησιν· ὅθεν τὴν ἀρχὴν τῆς ἐξόδου ὁ θάνατος ἔσχεν, ἐκεῖθεν ἡ ζωὴ τὴν εἴσοδον τῆς ζωῆς ἔτεκνίνατο. ***Διὰ γυναικὸς ἐρρύει τὰ φαῦλα διὰ γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα***».

(Ἰ. Χρυσόστομου, PG τ. 50, σελ. 795 / *Εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν τῆς Θεοτόκου*)

«Διὰ γυναικὸς ἐκράτησε διὰ γυναικὸς ἥττηται [ὁ διάβολος]».

(Ἰ. Χρυσόστομου, PG τ. 50, σελ. 687 / *Εἰς τὴν Ἁγίαν Δροσίδα*)